

Tervetuloa Kuntien ilmastohankkeet webinaariin 10.12. klo 13-14

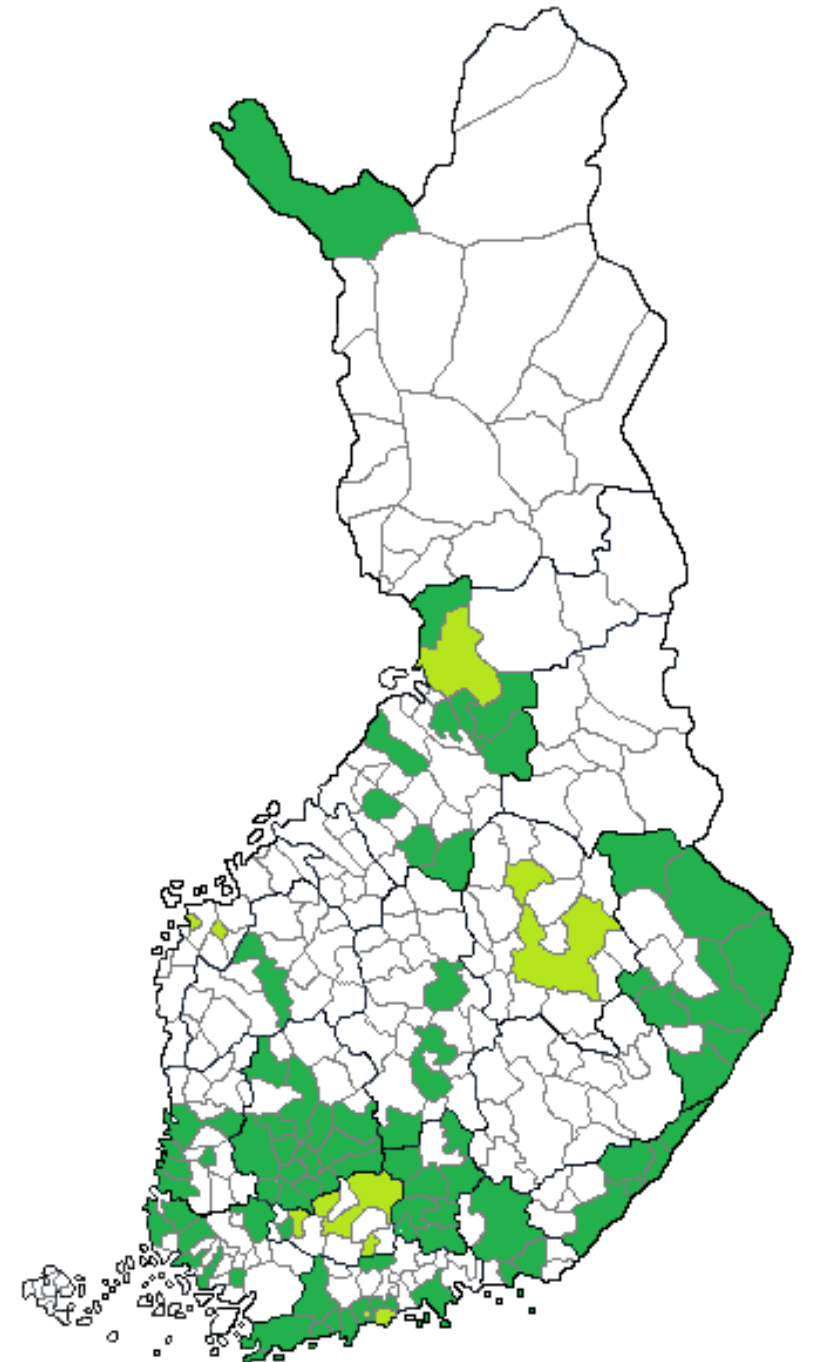
Tilaisuuden puheenjohtajana toimii Miia Berger Ympäristöministeriöstä ja moderaattorina Susan Mykrä viestintätoimisto Kaiku Helsingistä

Ohjeet osallistujille:

1. Mykistä oma mikrofoni ja laita kamera pois päältä.
2. Kirjoita kysymykset ja kommentit chatin kautta
3. Jos sinulla on teknisiä ongelmia, laita sähköposti susan.mykra@kaikuhelsinki.fi

Vuonna 2020 yli 45 % suomalaisista asuu kunnissa, joiden tavoitteena olla hiilineutraaleja vuoteen 2030 mennessä

- Kunnalla hiilineutraaliustavoite 2030 mennessä
- Kunnalla hiilineutraaliustavoite 2030 jälkeen

KEHYSRIIHI

Kuntien ja alueiden ilmastotyö on tärkeässä roolissa, kun teemme Suomesta hiilineutraalin vuoteen 2035 mennessä. Monet kunnat ovat olleet edelläkävijöitä ja omakohtaisesti todenneet, että ilmastotyöllä voidaan luoda kuntiin myös uusia työpaikkoja. Valtio haluaa tukea tätä toimeliaisuutta.

KRISTA MIKKONEN
Ympäristö- ja ilmastoministeri

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma

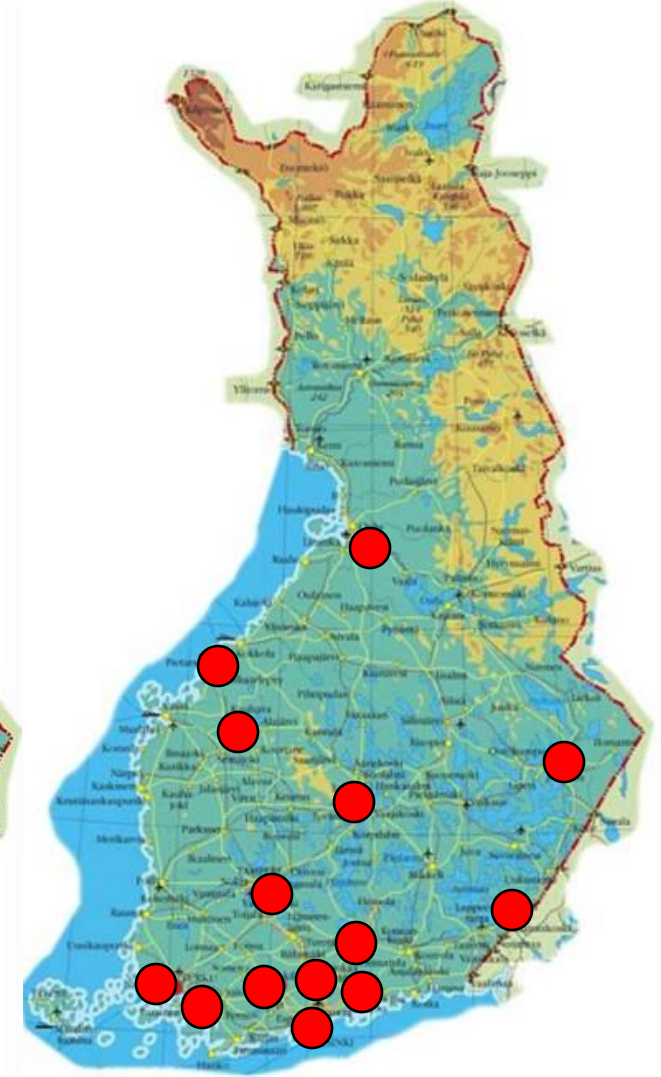
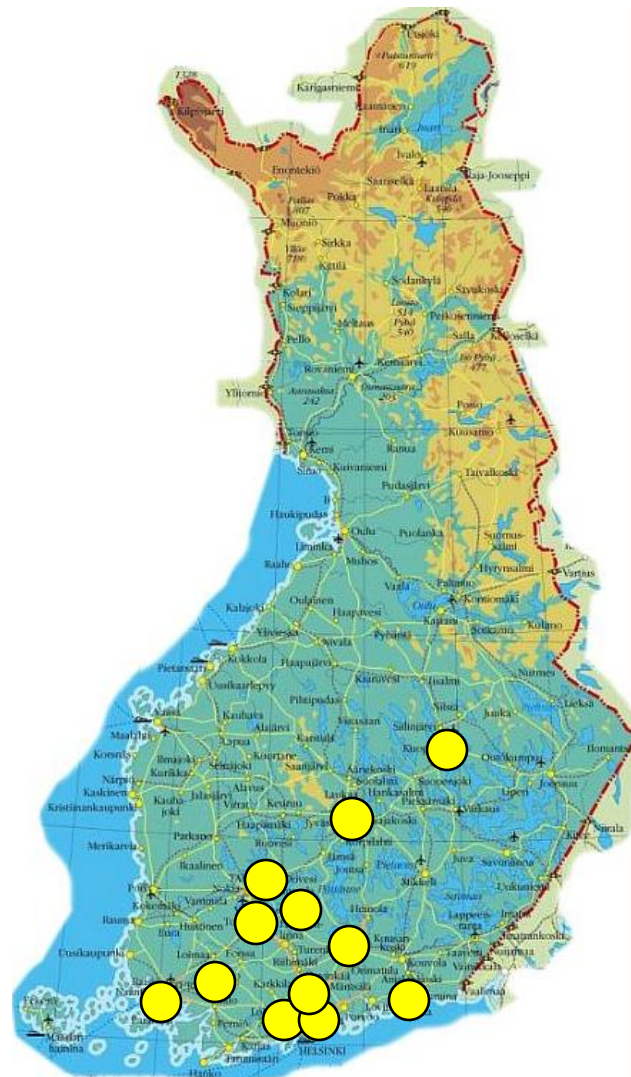
- YM:n 6-vuotinen ohjelma (2018 - 2023)
  - 1 milj. €/v (2018-2021)
  - 4 milj. € lisärahoitus vuodelle 2021 (3 vuoden siirtomääräraha)
- Edistetään ja vauhditetaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä
- Toimitaan linkkinä kuntien/alueiden ja valtion välillä
- Edelläkävijäkunnat vetureina – verkostoidaan kaikki mukaan!
- Parhaiden ilmastoratkaisujen rahoitus
  - Valtakunnalliset työkalut, toimintamallit, viestintämateriaalit
  - Paikalliset ja alueelliset ilmastohankkeet
  - Pienet innovatiiviset kokeilut (Kokeilun paikka)

Paikalliset ja alueelliset ilmastohankkeet

12 hanketta v. 2019–2020 ●

14 hanketta v. 2020–2021 ●

Rahoituksella saavutettuja hyötyjä

- On pystytty tekemään selvitys, ja kohdistamaan toimet oikein
- On voitu palkata henkilöitä tekemään tarvittavaa kehitystyötä
- On tehty hankintoja ammattimaisen viestinnän toteuttamiseksi
- On hankittu alueellista ilmastotyön tukea
- On saatu resursseja kuntalaisten ja yritysten tavoittelemiseksi
- On voitu tehdä kaikkia kuntia hyödyttäviä toimintamalleja ja materiaalipaketteja

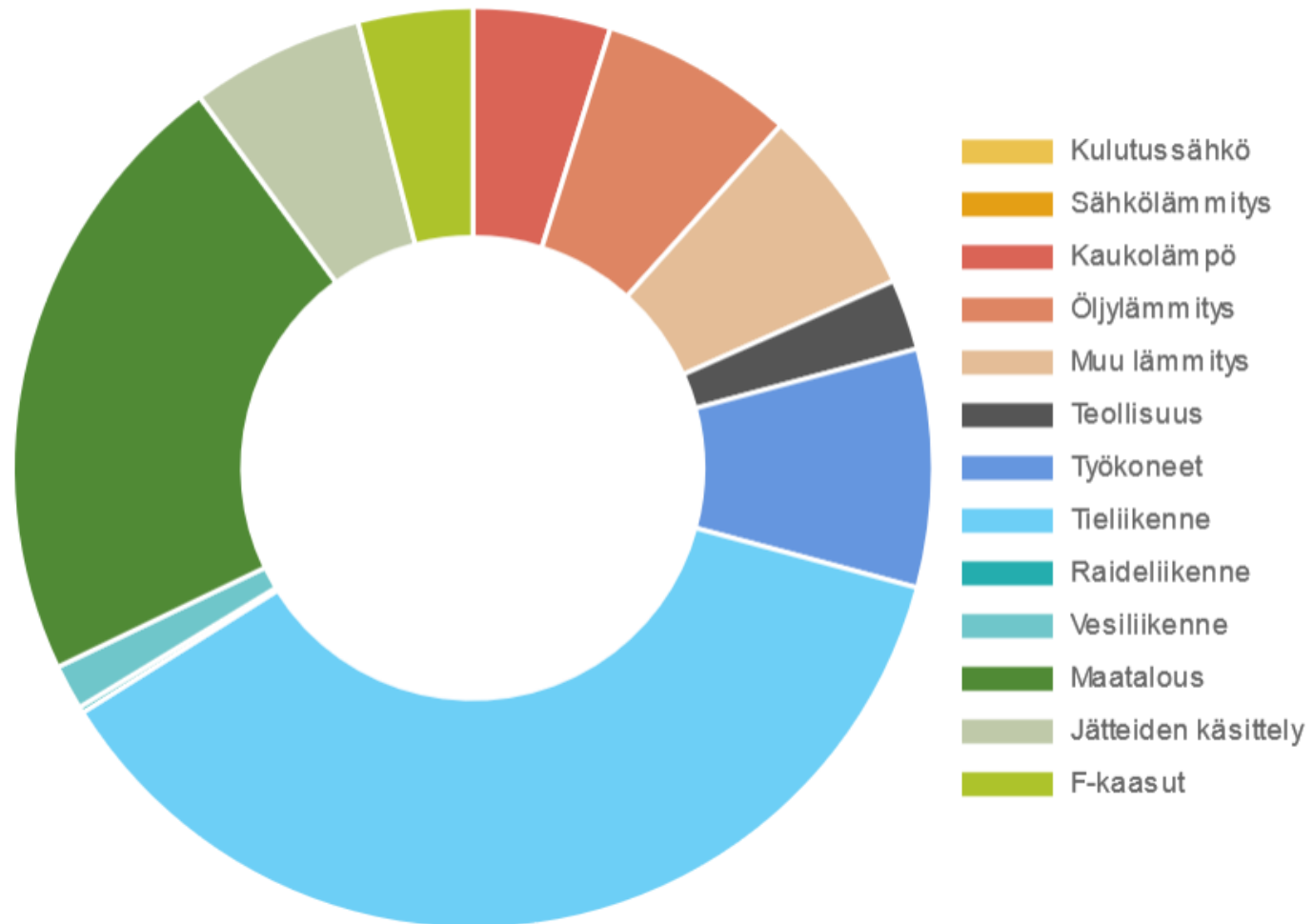
Kuntien ilmastohankkeet -avustushaku

- Avustus myönnetään kuntien ja alueiden omalähtöisille ilmastohankkeille
  - Päästövähennykset taakanjakosektorilla ja/tai kaukolämmön korvaaminen vähähiilisemmällä pienenergiaratkaisulla
- Avustuksen hakijana ja saajana voi olla kunta, kuntayhtymä, seutukunta, maakunnan liitto tai näiden täysin omistama yhtiö.
- Ympäristöministeriön avustus hankkeen avustuskelpoisista kustannuksista voi olla korkeintaan 70 %, kuitenkin enintään 70 000 euroa per hanke
- Yhteensä jaossa noin kolme miljoonaa euroa

Taakanjakosektori

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2018 — KAIKKI KUNNAT

Läpileikkaavia teemoja

	ton parantaminen peruskorjauksissa	keu korjauksissa
52	53	54
Ajallaan	Ajallaan	Myöhässä
Maa/meri-lämpöpilotointi	Peruskorjausten edistäminen konseptiratkaisujen avulla	LED-katuvalaistus
58	59	60
Ajallaan	Ajallaan	Valmis
Asemakaava- määräysten kehittäminen	Tontinluovutuksen energiatehokkuusehdot	Älykkäät energiaratkaisut tontin luovutusehdoissa

Ilmastojohtaminen

Kunnan ja yritysten välinen ilmastoyhteistyö

Kuntalaisten ilmastotyön vauhdittaminen

Hakemus voidaan hylätä, mikäli hanke koostuu pelkästään seuraavista elementeistä

- Pelkkien yleisten ilmastoasioihin liittyvien tilaisuuksien tai yhteistyöverkoston järjestäminen
- Kulutuksen, hävikin tai päästöjen mittaaminen hankkeen pääroolissa, ilman jatkotoimenpiteitä tai vain vähäisin jatkotoimenpitein
- Selvityksen tekeminen tai tilaaminen ilman jatkotoimenpiteitä
- Ilmastokoordinaattorin palkkaaminen ilman, että hankkeelle on määritelty konkreettisia ilmastotoimia joista aiheutuisi pitkällä aikavälillä päästövähennyksiä
- Taidekampanjat ja kotitekoiset videot

Seuraavista toimista koostuvat kustannukset eivät ole avustuskelpoisia

- Toimijan **lakisääteiset tehtävät**, esimerkiksi monet kaavoittamiseen liittyvät toimet
- **Hiilinielujen** kasvattamisen edistäminen tai hiilineutraaliustavoitteiden **kompensaatio-**osuudet
- Omaisuuden **hankinnat, investoinnit ja vuokraukset** liittyen rakennuksiin, infrastruktuuriin, kulkuneuvoihin, tavaroihin tai laitteisiin lukuun ottamatta mahdollisten hankkeessa työskentelevien henkilöiden työnteon kannalta välttämättömien laitteiden ja tavaroiden kustannukset hyväksytään yleiskustannuksina.

Seuraavista toimista koostuvat kustannukset eivät ole avustuskelpoisia

- Toimet ilman suoria päästövaikutuksia itsessään, kuten kunnan ilmastostrategian tai -suunnitelman valmistelu, ja erilaisten ilmastositoumusten mukaiset selvitykset, suunnitelmat ja raportoinnit (esim. KETS tai SECAP)
- Aiemmissa kokeiluissa ja hankkeissa kannattamattomiksi tai kustannustehokkuudeltaan heikoiksi todetut toimet, kuten kimpapakyytien ja kutsupalveluiden edistäminen tai yksittäisten yhteiskäyttöautojen tarjoaminen vain kuntalaisille
- Toimet, joilla on hyvin vähäisiä tai käytännössä olemattomia ilmastovaikutuksia, kuten kasvien istuttaminen, kaupunkiviljelyn edistäminen tai roskien keräämisen edistäminen
- Maakunnan liiton tai muun alueellisen toimijan tarjoama tuki kaikkien alueen kuntien yleiseen ilmastotyöhön

Hylkäämiskriteerit

Avustushakemus hylätään, jos se on:

- saapunut määräajan jälkeen
- selvästi toteuttamiskelvoton
- avustusehtojen vastainen tai
- selvästi puutteellinen.

Milloin tuki on EU-valtiontuki?

Valtiontuen neljä kriteeriä, joiden kaikkien täytyttävä:

- 1) Julkisten varojen kanavoiminen yrityksiin eli ”**taloudellisille toimijoille**”
- 2) Taloudellinen etu on **valikoiva** (tuki kohdistuu ja suosii tiettyjä yrityksiä/toimialoja/maantieteellisiä alueita)
- 3) Vääristää tai uhkaa vääristää **kilpailua** (potentiaalinen uhka riittää)
- 4) Vaikuttaa jäsenmaiden väliseen **kauppaan** (kynnys alhainen, yrityksen ei tarvitse käydä jäsenmaiden välistä kauppaa)

•

Taloudellinen toiminta

- Yrityksen käsite on laaja: kaikki taloudellista toimintaa (tarjotaan tavaroita tai palveluja **markkinoilla**) harjoittavat
- Toiminnan **luonne** ratkaisevaa: oikeudellisella muodolla, rahoitustavalla, voitontavoittelulla tms. ei merkitystä
- **Tapauskohtainen** arviointi, apuna komission tiedonanto valtioneuvoston päätöksestä ([2016/C 262/01](#))
- Vain yrityksen taloudellinen toiminta valtiontukisääntöjen piiriin
- Jos taloudellista ja ei-taloudellista toimintaa, vaatimus **erilliskirjanpidosta**

•

Ei taloudellista toimintaa

- Julkisen vallan käyttö (poliisi, liikenteen turvallisuus jne.)
- Sosiaaliturva ja terveydenhuolto (solidaarisuusperiaate)
- Koulutus ja kulttuuri (yli 50 % rahoitetaan muuten kuin oppilaiden/käyttäjien maksuilla tai kaupallisilla tuloilla)
- Tutkimus tietyin kriteerein (t&k-toiminta tiedon lisäämiseksi, tutkimustulosten levittäminen)
- Ei-taloudelliseen toimintaan käytettävä infra (esim. yleiset tiet, sillat, vesi- ja viemäriverkot) -> taloudellinen liitännäistoiminta max. 20 %

•

EU-valtiontukien hyväksyttävyyys

- Jos EU-valtiontuen kriteerit täyttyvät, tukea ei saa myöntää ilman komission hyväksyntää
- Merkittävimmät poikkeukset ennakoilmoitus-velvollisuudesta:
  - de minimis- eli vähämerkityksinen tuki
  - yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (RPA) mukainen tuki
  - yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut (SGEI)

De minimis -tuki

- Ei vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun
- Ei ilmoitus- tai raportointivelvollisuutta komissiolle
- Yhdelle yritykselle enintään 200 000 euroa tukea kolmen peräkkäisen verovuoden aikana
  - tukea myönnettäessä valvottava, ettei euromäärä ylity (kaikki eri viranomaisten yritykselle myöntämät de minimis -tuet)
  - enimmäismäärää seurataan ”yhden yrityksen” tasolla, esim. konsernin tuet lasketaan yhteen
- Tarkempaa tietoa TEM:n oppaassa de minimis -tuista:
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160611>

•

Arviointikriteerit

- Hanke tuottaa mahdollisimman **tehokkaita** ja tarkoituksenmukaisia keinoja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen kunnassa/kunnissa (max. 30 p)
- Hanke tuo hyviä ilmastokäytäntöjä osaksi kuntaorganisaation/-organisaatioiden tavoitteellista ja **jatkuvaa toimintaa** (max. 30 p)
- Hankesuunnitelma on **täsmällinen ja toteuttamiskelpoinen**, ja siinä on tarvittavilta osin hyödynnetty jo tehtyjä materiaalipaketteja ja huomioitu aikaisemmista hankkeista ja kokeiluista saatuja oppeja (max. 15 p)
- Hankkeen **budjetti** on sopivassa suhteessa hankkeen laajuuteen ja hankkeen kautta saavutettaviin päästövähennyksiin (max. 15 p)
- Hankkeessa tehdään **yhteistyötä** toisten kuntien tai kuntaorganisaation ulkopuolisten tahojen kanssa (max. 10 p)

Arviointikriteerien taustalla

- Rakenna hakemuksesi arviointikriteerien ympärille. Arvioitsijat ovat oikeudellisesti sidottuja niihin, ja päätökset tehdään yksin annettujen pisteiden perusteella.
- YM:n intresseissä on levittää hyviä ilmastokäytäntöjä laajalti Suomen kuntiin. Hyvin skaalautuva hanke menestyy -> luodaan selkeä toimintamalli, joka ratkoo konkreettisia ilmastotyön pullonkauloja

Hakemuksen täsmällisyys ja toteuttamiskelpoisuus

- Laadi hakemus aiotun yhteistyökumppanin tai mahdollisesti jopa kohderyhmän kanssa, sillä se lisää suunnitelman täsmällisyyttä ja realistisuutta.
- Hankkeen sisältö pitää olla pitkälti tiedossa jo etukäteen! Selvitysvaihe tehdään jo ennen hakemuksen jättämistä, ei vasta hankkeen alkaessa (pl. alihankintana tehtävät kustannus- ja ilmasto-vaikutusselvitykset)
- Ammattimainen ote tekemiseen: esim. viestinnän ammattilaisten hyödyntäminen, ja ei harjoittelijoita vaativiin neuvottelutehtäviin
- Muista huomioida koronatilanteen aiheuttamat rajoitteet

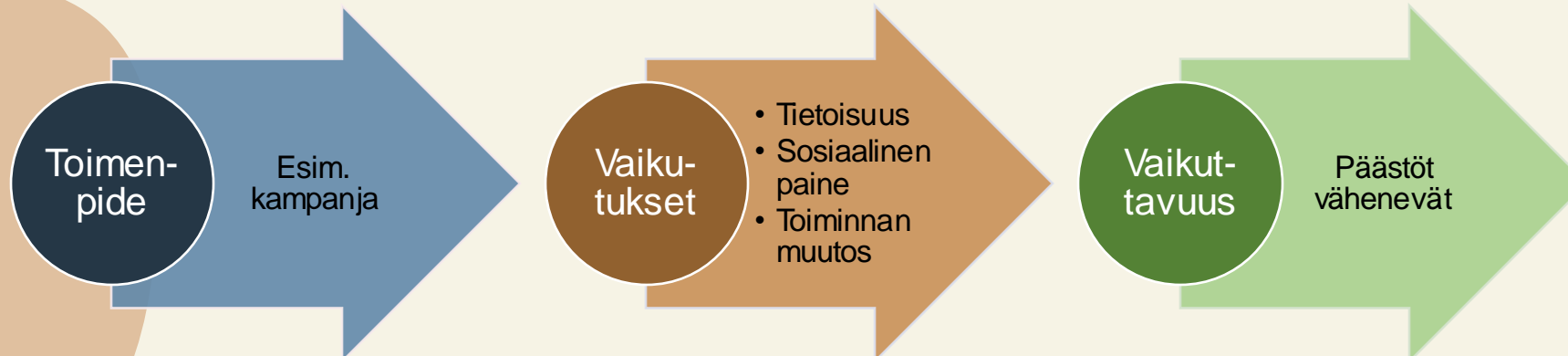

- Älä anna arvioitsijalle mahdollisuutta ymmärtää väärin hakemustasi. On sinun vastuullasi, että hakemus on yksiselitteinen, arvioitsijat eivät voi tehdä arvauksia/oletuksia.
- Ota mallia selkokielisistä uutisista ja yksinkertaisista matemaattisista kaavoista
  - Mikä ongelma halutaan ratkaista – mitä toimenpiteitä aiotaan tehdä – mitkä ovat näiden toimenpiteiden välittömät vaikutukset

Vaikuttavuus

- Dialogin ja hyvän mielen edistämisen sijaan hanke madaltaa uusien kohderyhmien kynnyksiä ilmastotoimiin tai sitouttaa heitä todennäköisesti niihin
- CO₂-vähennyksiä ei kukaan osaa ilmoittaa hakemuksessaan, mutta sen sijaan kiinnostavaa on vaikuttavuusketjun kuvaus ja ymmärryksen osoittaminen. Miten tämän toimenpide tuottaa lopulta päästövähennyksiä? Mitä kaikkia väliaskeleita ja haasteita välissä on?

Seuranta

Miksi hankkeen tuloksia pitäisi seurata?

- Näette itse, onko toiminta tuottanut tavoiteltuja tuloksia
- Toiminnan jatkamista hankkeen jälkeen on helpompi perustella kunnassa
- Ympäristöministeriö saa dataa hankkeiden vaikutuksista ja pystyy helpommin perustelemaan määrärahan jatkamista talousarviomenettelyssä

Mitataan **muutoksia**, ei kävijämääriä:

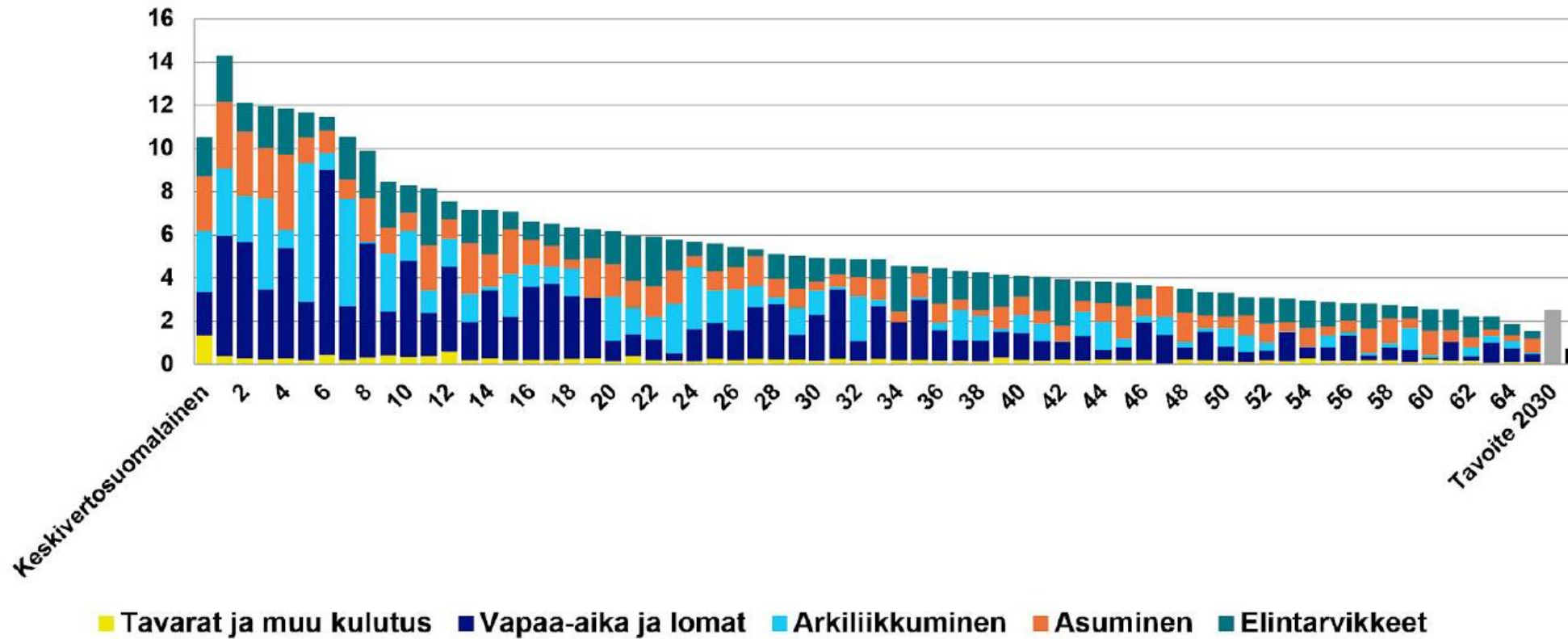
- Käyttäjäkysely toiminnan muutoksista, kulkutapamittaus, jätepunnitukset...

Hiilijalanjälkilaskenta

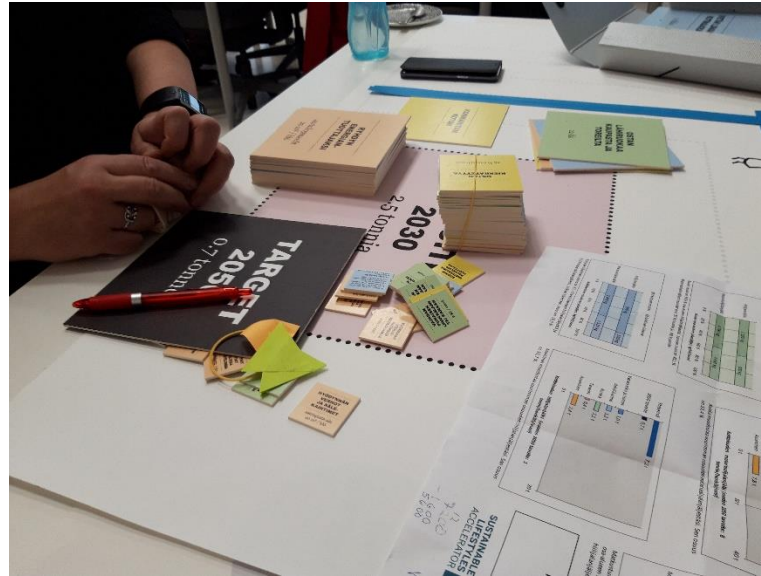
Hiilijalanjälki (tonnia CO2e / hlö / vuosi)

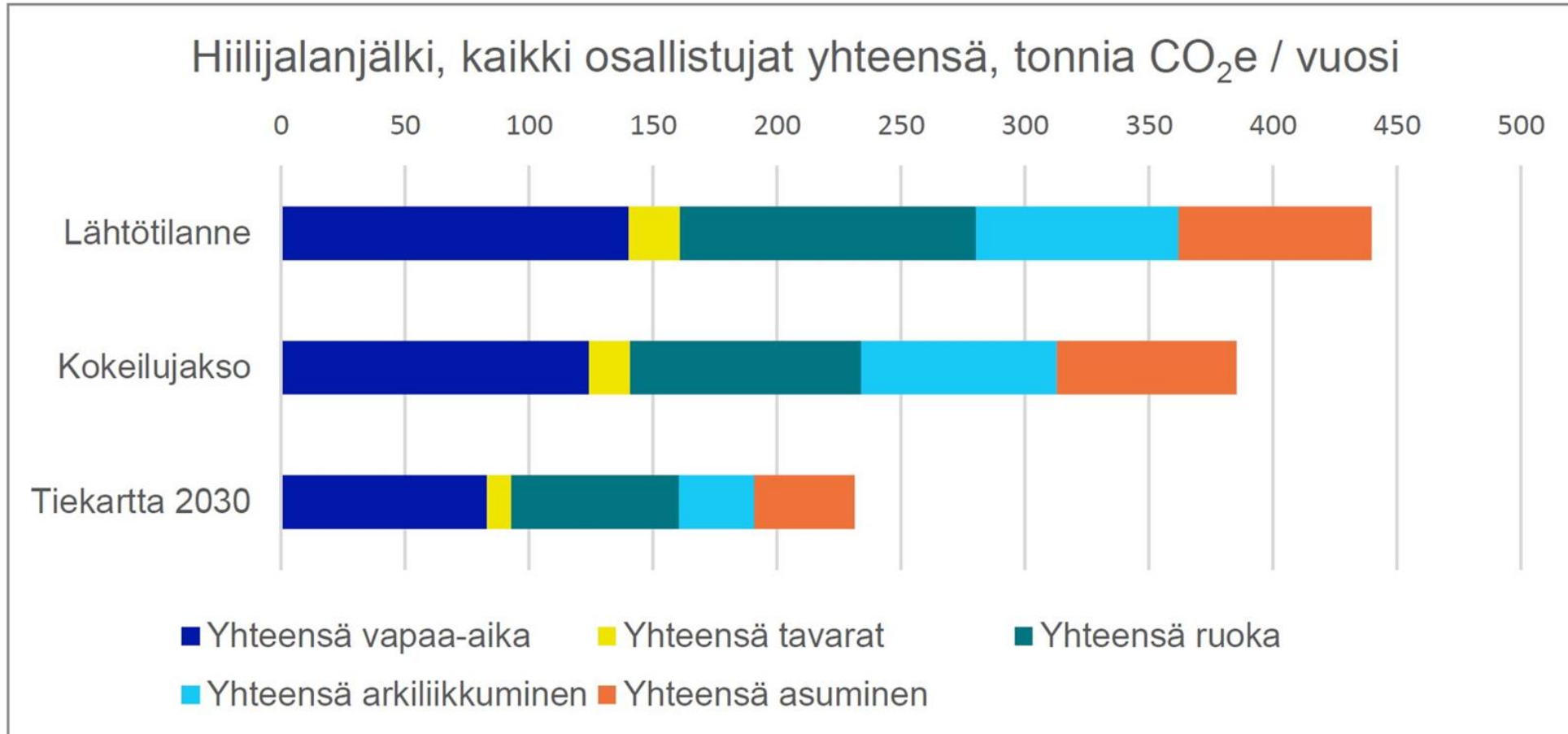
Laskenta: D-mat oy

Henkilökohtaiset suunnitelmat päästöjen vähentämiseen

Kokeilun tulokset

Vähennys kokeilun aikana keskimäärin 9% (vaihtelu 2% - 43%)

Laskenta: D-mat oy

Mihin avustuksen saaja sitoutuu?

Hakuvaiheessa

- Hakuilmoituksen rajaukset
- Hakijan vakuutukset hakulomakkeessa
  - Lisätään avustushakemuksen liitteeksi
  - Rastita, jos vastaus on kyllä. Ilman rastia olevat kohdat tulkitaan kielteiseksi vastaukseksi.
- Liitteeksi myös todistus nimenkirjoitusoikeudesta

Myönteisen päätöksen saavat

- Hakuilmoituksen rajaukset
- EA ehdot ja rajoitukset -liite
- Raportointi
- Kustannuserittely ja maksatus

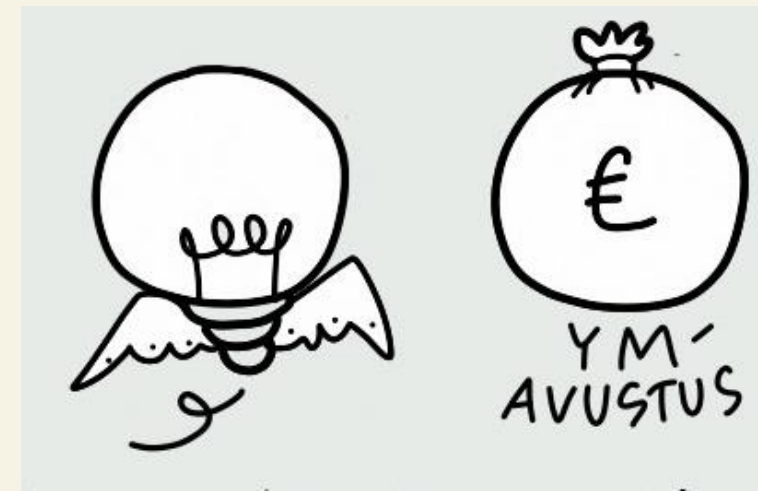
Hankesuunnitelma – mihin pitää panostaa?

- Älä keksi pyörää uudestaan, vaan hyödynnä hyviä käytäntöjä (Älä kuitenkaan valitse sellaista jo aikaisemmin kokeiltua hanketta, jonka tulokset eivät olleet vaikuttavia tai pysyviä)
- Tee hieman taustatyötä, ja mainitse hakemuksessa relevantit olemassa olevat toimintamallit ja pelit, joita hankkeessa hyödynnetään, jotta arvioitsija saa varmuuden, että hankkeessa ei tehdä turhaa päällekkäistä työtä.
- Hankemuotoilussa aika ja vaiva kannattaa suunnata siihen, että saa taivuteltua jonkun toimialan sitoutumaan hankkeeseen. Ympäristötoimialan sisäisesti tehdyt hankkeet on tietysti helppo saada käyntiin, mutta lopputulos on usein paljon ohuempi, kuin relevanttien (vaikkakin hankalien) yhteistyötahojen kanssa.

Vinkkejä rahoituksen hakemiseen

- Jos et osta arpaa, et voi voittaa
- Lue hakuehdot tarkkaan: Suunnittele hanke haussa arvioitavien seikkojen pohjalle ja varmista moneen kertaan, että hanke on hakuehtojen mukainen
- Älä turhaan kirjoita näistä: kunnan historiikki, aikaisemmat ilmastositoumukset ja -toimet
- Kirjoita näistä paljon: minkä ongelman ratkaisee, millä menetelmillä hankkeen toimenpiteet pyrkivät vaikuttamaan, ja miksi juuri tämä on paras ja vaikuttavin keino paikallisesti

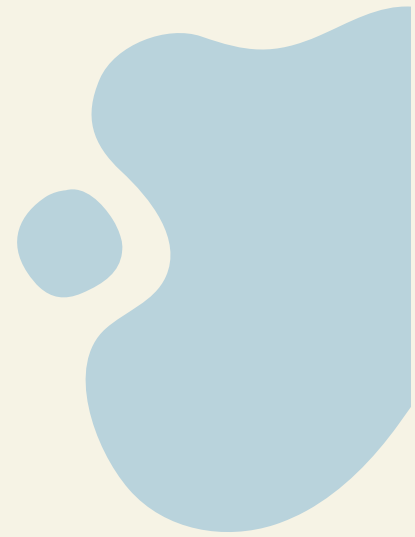
Paikallisista ratkaisuksista skaalaten koko maan laajuisiksi ilmastoratkaisuiksi

Etunimi Sukunimi
titteli, työnantaja
puh. 040 123 4567
etunimi.sukunimi@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

